

Státní plavební správa

**DOPORUČENÍ PRO OVĚŘOVÁNÍ PRAKTICKÝCH DOVEDNOSTÍ PŘI VEDENÍ MALÉHO
PLAVIDLA**

**pomocný materiál pro osoby pověřené nebo odborně způsobilé k ověřování
praktických dovedností při vedení malého plavidla**

prosinec 2016

OVĚŘOVÁNÍ PRAKTICKÝCH DOVEDNOSTÍ PŘI VEDENÍ MALÉHO PLAVIDLA

Úvod

Ustanovení § 25a zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o vnitrozemské plavbě), stanoví, že plavební úřad může pověřit k ověřování praktických dovedností při vedení malého plavidla (dále ověřování praktických dovedností)

- a) fyzickou osobu, která má trvalý nebo obdobný pobyt na území členského státu Evropské unie, dosáhla věku 21 let a je odborně způsobilá k ověřování praktických dovedností při vedení malého plavidla, nebo
- b) právnickou osobu, která má sídlo nebo organizační složku na území členského státu Evropské unie a která prokázala, že ověřování praktických dovedností při vedení malého plavidla zajistí prostřednictvím odborně způsobilých osob.

(Osoby pod bodem a) a b) budou dále označeny jako pověřené osoby.)

Za odborně způsobilého k ověřování praktických dovedností na malém plavidle se považuje ten, kdo je po dobu alespoň 3 let držitelem průkazu způsobilosti k vedení malého plavidla a složil praktickou zkoušku z vedení malého plavidla před plavebním úřadem (dále odborně způsobilá osoba).

Podle druhu plavidla k ověřování praktických dovedností se rozlišují následující kategorie:

- a) malé plavidlo bez vlastního strojního pohonu a plavidlo s vlastním strojním pohonem bez omezení výkonu motoru (M),
- b) plachetnice s délkou trupu do 20 m bez omezení celkové plochy plachet (S),
- c) rekreační plavidlo s délkou trupu do 24 m s vlastním strojním pohonem bez omezení výkonu motoru (M24).

Požadavky na žadatele o ověření praktických dovedností při vedení malého plavidla

Ve smyslu § 25a zákona o vnitrozemské plavbě, a §§ 14 a 22 vyhlášky č. 42/2015 Sb., o způsobilosti osob k vedení a obsluze plavidel (dále jen vyhláška č. 42/2015 Sb.), musí žadatel splnit tyto požadavky:

- a) věk: nejméně 16 let pro kategorii M a S,
- b) praxe: 48 měsíců jako držitel průkazu způsobilosti vůdce malého plavidla pro kategorii M24,
- c) odborná způsobilost: praktické dovednosti, uvedené ve zkušební osnově, která je obsahem přílohy č. 2 vyhlášky č. 42/2015 Sb. ověřené zkouškou před odborně způsobilou osobou, která je vlastníkem buď pověřením k ověřování nebo potvrzením o odborné způsobilosti k ověřování praktických dovedností pro kategorii M, S a M24.

Obsah a metodika ověření

Ověření praktických dovedností se provádí s plavidlem:

- u kategorie M s malým plavidlem s vlastním pohonem o výkonu minimálně 20 kW s celkovou délkou nejméně 5 m a s minimální obsaditelností 4 osoby,
- u kategorie S s plachetnicí s celkovou plochou plachet minimálně 20 m², vybavenou pomocným spalovacím motorem o výkonu větším než 4 kW, s celkovou délkou nejméně 5 m minimální obsaditelností 4 osoby,
- u kategorie M24 s malým plavidlem s vlastním strojním pohonem o výkonu minimálně 45 kW a celkovou délkou plavidla nejméně 10 m a obsaditelností nejméně 6 osob.

Při ověření praktických dovedností musí uchazeč samostatně prokázat schopnost správně a bezpečně ovládat plavidlo při základních manévrech na předem stanovené trati, na níž musí provést úkoly, uvedené v osnově ověření praktických dovedností. Trať musí být stanovena vzhledem k místním a povětrnostním podmínkám tak, aby na ní mohl uchazeč provést všechny úkoly, které pověřená nebo odborně způsobilá osoba v souladu s osnovou ověření praktických dovedností konkrétně ústně určí. Není možné zaměňovat výuku s ověřením praktických dovedností, je-li třeba žadatele podrobit výcviku, musí to být provedeno odděleně od ověření praktických dovedností a až tehdy, kdy je žadatel schopen požadované úkony samostatně splnit.

Kategorie M

Příprava na plavbu s přihlédnutím k činnostem zajišťujícím její bezpečnost

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

kontrola pohonných a kormidelních zařízení,

vizuální kontrola plavidla

poškození, náklon plavidla, apod.; start pohonného zařízení

kontrola pohonného zařízení

vizuální kontrola pohonného zařízení a motorového prostoru

bez vody v nádní

bez úkapů potrubních systémů

provozní kapaliny (benzin, nafta, olej, vnitřní okruh chlazení)

kontrola těsnosti potrubních systému

kontrola elektrického systému

zapnutí elektrické soustavy

odpojení břehové přípojky

kontrola kormidelního zařízení

kontrola funkčnosti kormidelního zařízení

vizuální kontrola

lze li, lanka, hřídele apod.

otočení kormidelního zařízení

kormidlo (Z náhon) klade – neklade odpor

start pohonné zařízení

odvětrání motorového prostoru

start pohonné jednotky

kontrola tlaku oleje

kontrola chlazení
vizuální
teplota chladicí kapaliny
kontrola dobíjení
kontrola těsnosti potrubních systémů
zkouška pohonného zařízení

postup činností před vyplutím, při ukončení plavby

kontrola vybavení plavidla

lodní listiny
lodní osvědčení
průkaz způsobilosti
povinná výbava
záchranné prostředky
záchranné vesty, podkovy, záchranné kruhy
lékárnička
vyvazovací prostředky
vázací lana, kotvy
požární výbava
hasicí přístroj

instruktáž posádky/osob na plavidle

umístění záchranných prostředků
umístění vyvazovacích prostředků
pohyb osob na plavidle
kde je možné se pohybovat/sedět
stabilita plavidla
přesah předmětů/osob mimo obrys plavidla

ukončení plavby

bezpečné vyvázání plavidla

vyvázání plavidla na dostatečný počet vázacích lan
vázací lana se nemohou předřít

odstavení plavidla-pohonného zařízení

kontrola těsnosti potrubních systémů
odpojení elektrické soustavy
připojení břehové přípojky

Manévrování s plavidlem

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

vedení plavidla s ohledem na vliv proudění vody, vítr, hloubku vody pod kýlem

respektování jejich vlivu na plavidlo

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci další osoby:

odvázání plavidla a odplutí od stanoviště, a příplutí na stanoviště a vyvázání plavidla

činnost dalších osob přítomných na plavidle
zvuková signalizace

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci další osoby:

zakotvení, odplutí z kotviště

kde je možné kotvit

možný vliv větru/proudění vody

postup manévrování s plavidlem

činnost dalších osob přítomných na plavidle

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

plutí vpřed a vzad

vliv otáčení vrtule

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

obrat po proudu, obrat proti proudu

kdy lze provést

zvukové signály

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci dalších osob. (Proplavení plavební komorou se skládá z úkonů velmi podobných jako je tomu u připlouvání k plovoucímu zařízení nebo přístavní zdi. Odlišnost je při práci s lany, kdy na plavidlo působí proudění při plnění plavební komory a poklesu nebo vzestupu vodní hladiny. Proto lze přistoupit na přítomnost více osob na plavidle (maximálně 4 osoby), kdy práce s lany při vlivu plnění/prázdňení je pro ověření schopností uchazeče dostatečná.)

proplavení plavební komorou – vplutí, vyvázání, vyplutí

pravidla v plavebních kanálech

předjíždění/otáčení

kdy je možné vplout/vyplout

čím se řídí

pořadí

kde je možné plavidlo vyvázat

bezpečné odstupy

využitelná délka plavební komory

použití vázacích lan

činnost dalších osob přítomných na plavidle

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

manévrování při vplutí do přístavu a vyplutí

hlášení

výběr místa pro stání plavidla

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

manévry při potkávání, míjení a předjíždění plavidel

rychlost plavby

vliv sání

vliv vlnobití

kdy je možné předjíždění

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

vydávání pokynů a povelů

zřetelnost

jednoznačnost

Mimořádné situace

činnost v případě nehody, kolize s jiným plavidlem

činnost posádky plavidla při nehodě v plavebním provozu

záchrana plavidla
vnikání vody do trupu plavidla/únik kapalin mimo trup plavidla
požár
záchrana osob
první pomoc
co je nehoda v plavebním provozu
kdy platí ohlašovací povinnost

Provádí ověřovaná osoba samostatně:

činnost při nasednutí plavidla

kontrola těsnosti trupu plavidla
postup při stržení plavidla

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci dalších osob:

použití záchranných prostředků

činnost vůdce plavidla
vydávání příkazů
manévrování s plavidlem
činnost pohonného zařízení
činnost osob na plavidle

Kategorie S

Příprava takeláže na plavbu

Ovládání plavidla pomocí plachet

- stavění a spouštění plachet, refování, používání otěží výtahů a navijáků, optimální tvar plachet, nastavení plachet při různých režimech plavby.

Technika plutí

- ostře proti větru, obrat proti větru a po větru, plutí na boční nebo zadní vítr, obeplouvání návětrné a závětrné bóje, křížování proti větru, zastavení a stání na místě.

Rozpracování požadavků do podrobných bodů:

Všechny činnosti provádí ověřovaná osoba za pomoci ostatních členů posádky

A. Příprava plavidla, práce na palubě

- Převzetí plachetnice, její vyvázání u mola
- Kontrola funkce strojního zařízení – spuštění a vypínání motoru, stav paliva, uzávěr paliva
- Kontrola funkčnosti kormidelního zařízení
- Kontrola takeláže – kontrola způsobu stavění a spouštění plachet, způsobu refování hlavní plachty, kontrola výtahů, otěží, ovládání topenanty a kikingu
- Kontrola kotevního zařízení, kontrola kotevního vrátku
- Kontrola funkce LPG (pokud je zabudováno)
- Kontrola elektrické instalace – stav akumulátorů, hlavní vypínač, pojistková skříň, zapínání pozičních světel
- Kontrola protipožárních prostředků a bezpečnostního vybavení (záchranná podkova, samozažihací světlo (pokud je) záchranné vesty
- Práce s vyvazovacím zařízením, uzle (plochý, lodní uzel, dračí smyčka, škotový uzel), vyvázání lana na rohatince, práce s navijáky

B. Manévrování na motoru a pod plachtami

- Činnosti vůdce plavidla za plavby, rozdělení posádky na stanoviště

- Kormidlování a udržování kurzu při plavbě na motor a pod plachtami
- Stavění a spouštění plachet
- Kormidlování a trim plachet při stoupání proti větru, plavbě na boční a zadoboční vítr
- Přistání bokem k nábreží s použitím motoru, vyvázání a odplutí od nábreží
- Přistání a odplutí od vyvazovací bóje
- Refování plachet za plavby
- Obraty proti větru a obraty s větrem (re a halza)
- Kotvení – výběr kotviště, zakotvení a vyzvednutí kotvy

C. Mimořádné situace

- Nasednutí na dno
- Kolize s jiným plavidlem
- Použití záchranných prostředků
- Zásady první pomoci
- Havárie takeláže

Kategorie M24

Všechny úkony uvedené pro kategorii M. Navíc

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci dalších osob.

vlečení nebo vedení v bočně svázané sestavě jiného plavidla

vlečení

kdo je vůdce sestavy

umístění vlečného lana na vlečném plavidle

postup při sestavování vlečné sestavy

bočně svázaná sestava

postup při svazování bočně svázané sestavy
za plavby

posloupnost vývazů

činnost osob na plavidle

plavební vlastnosti bočně svázané sestavy

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci dalších osob:

činnost v případě situace „muž přes palubu“ s využitím lodního člunu

činnost vůdce plavidla

vydávání příkazů

manévrování s plavidlem

činnost osob na plavidle

Provádí ověřovaná osoba za případné pomoci dalších osob:

použití záchranného voru

činnost vůdce plavidla

vydávání příkazů

manévrování s plavidlem

činnost osob na plavidle

Hodnocení ověření praktických dovedností

Při ověření praktických dovedností je třeba hodnotit každého žadatele jednotlivě. Při celkovém hodnocení žadatel „vyhověl“, pokud byly všechny úkoly hodnoceny, vyhověl. Důležitým kritériem při hodnocení je správné a bezpečné ovládání plavidla a případně jasné a správné povely posádce.

Místo konání ověření praktických dovedností

Kategorie M a M24

Vodní plocha s proudící vodou, v dostupné vzdálenosti přístaviště s možností vplutí a plavební komora s přiměřeným, ne příliš vysokým provozem.

Kategorie S

Vodní plocha se stojatou vodou a dostatečnou rozlohou, vhodnými povětrnostními podmínkami, případně s možností spuštění plachetnice na vodu. Doporučené místo: přehrada Lipno, Orlík, Slapy, Nové Mlýny, Vranov, Dalešice.

Vydání osvědčení o výsledku ověření praktických dovedností při vedení malého plavidla

Osvědčení o výsledku ověření praktických dovedností při vedení malého plavidla (dále osvědčení) je dokument, který podle § 25b odst. 1 zákona č. 114/1995 Sb. vydává pověřená osoba žadateli a který dokládá výsledek (a to i neúspěšný) absolvování ověření praktických dovedností u pověřené nebo odborně způsobilé osoby. Osvědčení vydává fyzická nebo právnická osoba – držitel pověření k ověřování, nikoliv odborně způsobilá osoba, která pro právnickou osobu ověřování provádí. Osvědčení musí být obsahově shodné se vzorem uvedeným v příloze č. 4 vyhlášky č. 42/2015 Sb., nelze měnit jeho formulaci, graficky je možné jeho vzhled upravit. Osvědčení nemá časově omezenou platnost.

Po úspěšném absolvování ověření praktických dovedností předloží žadatel o získání průkazu vůdce malého plavidla kategorie M, S, nebo M24 osvědčení spolu se žádostí o vydání plavebního dokladu a ostatními požadovanými náležitostmi na příslušnou pobočku Státní plavební správy.

Vedení evidence pověřených osob o výsledku ověřování praktických dovedností

Podle § 25b odst. 1 zákona o vnitrozemské plavbě pořídí pověřená osoba o průběhu ověření **zápis**. Forma ani obsah zápisu sice nejsou předpisy stanoveny, ale s ohledem na vypovídací hodnotu zápisu je zcela nezbytné, aby zápis byl pověřenou osobou zpracován tak, že z něj budou patrné identifikační údaje ověřovaných osob (tedy jméno, příjmení a datum narození), dále, ve kterém termínu ověření absolvovali, jak vypadal průběh ověření (jak splnili jednotlivé body osnovy v příloze 2 vyhlášky 42/2015 Sb.) a jaký byl celkový výsledek ověření. Zápisy doporučujeme archivovat v zájmu pověřených osob, a to z důvodu možnosti zpětné kontroly ze strany státních orgánů, nejen Státní plavební správy a Ministerstva dopravy.

Ověření dovedností neúspěšného žadatele o osvědčení

Neúspěšný žadatel o osvědčení, který od pověřené osoby obdržel osvědčení o negativním výsledku ověření, může do 15 dnů od obdržení tohoto osvědčení podat žádost ke Státní plavební správě, která praktické dovednosti bez zbytečného odkladu sama ověří.

Kontroly pověřených osob

Kontrolní pravomoc nad pověřenými osobami byla zákonem o vnitrozemské plavbě svěřena Státní plavební správě. Při kontrole je posupováno podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů. Kontrolované osoby jsou povinny vytvořit podmínky pro výkon kontroly, umožnit kontrolujícímu výkon jeho oprávnění stanovených tímto zákonem a poskytovat k tomu potřebnou součinnost a podat ve lhůtě určené kontrolujícím písemnou zprávu o odstranění nebo prevenci nedostatků zjištěných kontrolou, pokud o to kontrolující požádá.

Odejmutí pověření k ověřování

Státní plavební správa odejme pověření k ověřování, pokud jeho držitel

- a) přestal splňovat podmínky pro vydání pověření,
- b) opakovaně nebo závažným způsobem porušil povinnosti stanovené zákonem o vnitrozemské plavbě,
- c) požádal o odnětí pověření.

Závěr

Pověřené osoby získaly od státu oprávnění, které je třeba vykonávat s odbornou péčí, svědomitě a v souladu s ustanoveními výše uvedených právních předpisů. Nezbytnou povinností pověřených osob je vydávat osvědčení o výsledku ověřování, jen pokud ověřované osoby splní všechny podmínky bez výhrad.

Pověřené osoby, nejen svým dobrým jménem, České republice odpovídají za to že osoby, které obdržely osvědčení o výsledku ověření, mají odborné dovednosti na takové úrovni, aby byla zajištěna budoucí bezpečnost plavebního provozu. Tyto osoby musí být schopné vyhodnotit stupeň potencionálního nebezpečí, které plavba přináší, a zároveň se musí dokázat na vodě pohybovat s velkou dávkou ohleduplnosti, která je podmínkou dobrých vzájemných vztahů všech uživatelů vodních cest i jejich bezprostředního okolí, ať jsou to vodní motoristé, jachtaři, majitelé či vůdci vodních skútrů, kanoisté, veslaři, vodní lyžaři či vyznavači jiných adrenalinových disciplín provozovaných na vodě, plavci, rybáři, chataři či rekreatanti. Vzájemný respekt a pochopení mezi jednotlivými uživateli vodních cest jsou předpokladem pro budoucí rozvoj rekreační plavby.